

Asiakasmaksu

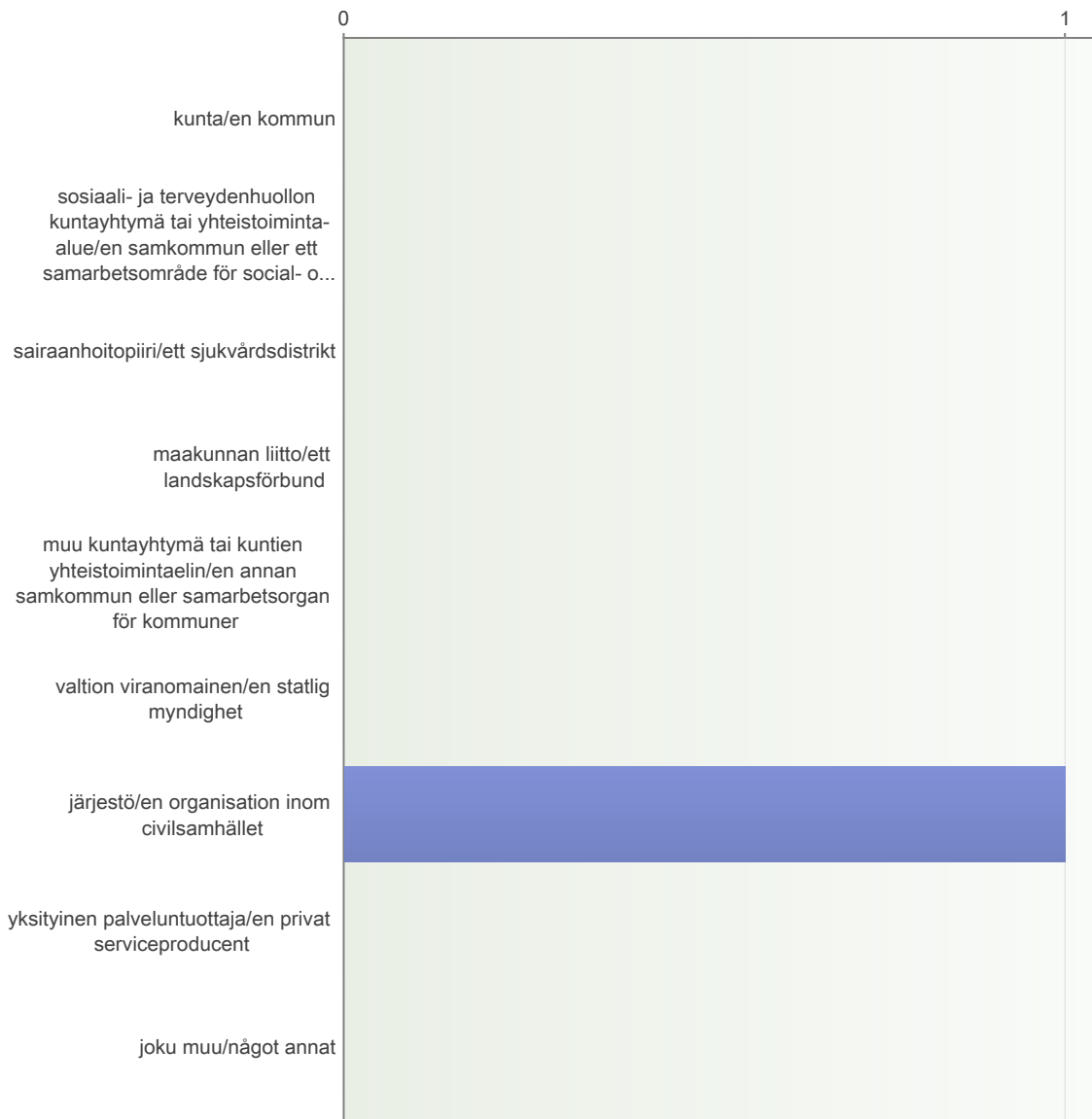
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry	Tanja Salisma	risto.burman@tukiliitto.fi		

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Ei vastauksia.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että lain tarkoitus on oikeansisältöinen, mutta siinä tulisi Tukiliiton mielestä näkyä se, että sosiaali- ja terveydenhuollosta perittävien maksujen on oltava kohtuullisia (jotta ne eivät esimerkiksi tule palveluiden käytön esteeksi).

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Vastaajien määrä: 1

- Esitykseen on kirjattu valinnanvapausjärjestelmän ulkopuolella tuotettavien sosiaali- ja terveyspalvelujen maksujen jäävän ehdotettavan lain soveltamisalan ulkopuolelle. Näistä perittävistä maksuista päättäisi asianomainen yksityinen palveluntuottaja. Mikäli valinnanvapausjärjestelmä tulee voimaan, tuottaa tämä todennäköisesti epäselvyyttä palveluiden maksullisuudesta ja voi osaltaan johtaa odottamattomaan kustannusten kasvuun. Palvelun tarvitsijan, esimerkiksi vammaisen henkilön, voi olla hyvin vaikea hahmottaa mikä palvelu kuuluu palvelukokonaisuuteen ja mistä palveluista tuottaja voi periä erikseen maksun. Palveluja tarjotessa tulee olla selkeästi esillä hinnoittelu ja sen perusteet. Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että maakunnan tulee varmistaa, että asiakassuunnitelmassa on avun tarpeessa olevan tosiasialliset ja tarpeen mukaiset palvelut, hinnat on selkeästi kirjattu, eikä palvelunsaajalle saa jäädä asiakasmaksujen lisäksi muita maksuja.

Tukiliitto edellyttää, että niin asiakassetelin kuin henkilökohtaisen budjetin osalta tulee varmistaa, ettei asiakkaalle jää maksettavaa osuutta. Sekä asiakassetelin kuin henkilökohtaisen budjetin arvo tulee olla sellainen, ettei muodostu tilannetta, jossa palvelun tarvitsija joutuisi laittamaan lisärahoitusta saadakseen laadultaan tai määrältään riittäviä palveluja. Palvelunsaajalle on kerrottava selkeästi setelin ja budjetin sisältö ja kattavuus. Asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin riittävyttä on seurattava määrärajoin. Maksullisten lisäpalveluiden markkinointi edellyttää selkeitä säädöksiä.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Vastaajien määrä: 1

- 3) edustaja

Kehitysvammaisten Tukiliitto pitää hyvänä sitä, että edustajan käsite on määritelty laajasti, jolloin esimerkiksi omainen tai läheinen voi muutenkin kuin edunvalvojan roolissa tai valtakirjan saatuaan auttaa ja tukea esimerkiksi kehitysvammaista asiakasta asiakasmaksuihin liittyvissä asioissa, tai asiakas tai potilas voi saada apua sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilaiselta. Tukiliitto on asiakas- ja potilaslakiehdotusta koskevassa lausunnossaan ehdottanut käsitteen "alentunut itsemääräämiskyky" korvaamista käsitteellä "erityisen tuen tarve", jonka ehdotamme muutettavaksi vastaavasti myös tässä laissa perusteluineen.

Asumisen palveluihin liittyvät määritelmät (kohdat 6-9 ja 13)

Tukiliitto katsoo, että asumiseen liittyviä määritelmiä on aiheellista ainakin niiden perusteluissa täsmentää siltä

osin, viitataan mainituilla termeillä myös vammaispalvelulain mukaisesti järjestettyihin asumispalveluihin. Esimerkiksi tällä hetkellä järjestetään yleisesti kehitysvammaisille ja muille asumispalveluita vammansa vuoksi tarvitseville henkilöille niin tehostettua palveluasumista kuin tuettua asumistakin. Jos tässä laissa kyseisillä termeillä tarkoitetaan aina vain tilanteita, joissa näitä palveluita järjestetään sosiaalihuoltolain mukaisesti, tämä olisi selkeyden vuoksi sanottava auki ainakin näiden asumiseen liittyvien määritelmien perusteluissa. Sama koskee laitoshoidon ja -palveluita, ainakin siinä tilanteessa, jos uuden vammaispalvelulain mukaan näitä olisi sen alla edelleen mahdollista järjestää. Tätä emme asiakasmaksulakiehdotusta kommentoidessamme voi tietää, emmekä myöskään sitä, millaisia uuden vammaispalvelulain asumista koskevien pykälien on muuttamaan osin suunniteltu olevan, koska edellinen julkaistu luonnosversio kyseisestä valmisteltavana olevasta laista on jo keväältä 2017. Tämä hankaloittaa monelta muultakin osin merkittävästi asumismaksulakiehdotuksen kommentointia vammaisten henkilöiden näkökulmasta. Katsommekin, että tämän lakiehdotuksen lausunnolle lähettämisen yhteydessä olisi ollut syytä julkaista ajantasainen luonnosversio uudesta vammaispalvelulaista.

22) etäpalvelu

Tukiliiton mielestä digitalisaatiota on hyvä hyödyntää sosiaali- ja terveystaloudissa, kuten kohdassa 22 on mainittu etäpalveluista, mutta etäpalvelu ei saa olla käyntipalvelun korvaava vaihtoehto tai ainut ratkaisu, vaan etäpalvelun valitsemisen perinteisellä tavalla järjestetyn palvelun sijasta tulee aina olla asiakkaalle vapaaehtoisia. Etäpalveluiden tulee myös olla ainakin pääsääntöisesti maksuttomia, eikä niitä voi maksujen suhteen rinnastaa käyntipalveluihin.

23) ylläpito

Tukiliitto on eri mieltä pykälän 23 kohdan ylläpitoon liittyvästä tulkinnasta, joka tulee johtamaan erityisesti vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen piirissä elävien vammaisten henkilöiden kohtuuttoman suureen maksurasitukseen YK:n vammaissopimuksen artiklan 28 vastaisesti. Vaikka korkein hallinto-oikeus on muutamissa ratkaisuissaan hyväksynyt aterioiden valmistus-, kuljetus-, säilytys- ym. kustannusten sisällyttämisen kehitysvammaisten erityishuoltona järjestetystä asumisesta perittäviin ateriamaksuihin (kuitenkin vain niissä tilanteissa, joissa asiakasta ei osana erityishuollon palvelua auteta omien aterioidensa valmistamisessa), tämä ei voi ohjata tulevaa lainsäädäntöä, vaan vahvempina ohjenuorina vammaispalvelujen maksujen määräämisen periaatteita säädettäessä tulee käyttää Suomea sitovaa ja meillä lain tasoisena voimassaolevaa YK:n vammaissopimusta, jonka kanssa muu tavallinen lainsäädäntö ei voi olla ristiriidassa, sekä myös vammaislainsäädännön tarkoitusta.

YK:n vammaissopimuksen ratifioidessaan Suomi on sitoutunut sopimuksen 4 artiklan d) kohdan mukaisesti pidättäytymään osallistumasta sopimuksen vastaiseen tekoon tai käytäntöön sekä varmistamaan, että viranomaiset ja laitokset toimivat sopimuksen mukaisesti. Yleensä takuueläkkeen varassa elävät kehitysvammaiset henkilöt ovat usein jo sinällään EU:n määrittelemän köyhyysrajan alapuolella (Suomessa vuonna 2017 yksinasuva henkilö elää köyhyysrajan alla ansaitessaan alle 1185 euroa kuukaudessa). YK:n vammaissopimus sitoo kaikkia viranomaisia, ja lainsäätäjällä on velvollisuus varmistaa, ettei säädetä sen kanssa ristiriidassa olevaa lainsäädäntöä. Vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämiseksi keskeisiä ovat laaja-alainen vammaisuuden perusteella tapahtuvan syrjinnän kieltäminen sekä yhdenvertaisen kohtelun periaate. Riittävää elintasoa ja sosiaaliturvaa käsittelevässä 28 artiklassa tunnustetaan vammaisten henkilöiden oikeus riittävään elintasoon, kuten riittävään ravintoon, vaatetukseen ja asumiseen, minkä lisäksi sopimuksen tarkoituksena on edistää mm. vammaisten henkilöiden yhdenvertaista osallisuutta yhteiskunnassa, mikä edellyttää myös riittävää toimeentuloa. 28 artiklassa sitoudutaan elinolojen jatkuvaan paranemiseen ja asianmukaisten toimien toteuttamiseen, jotta em. oikeudet toteutuvat ja jotta niitä edistetään. Tällaisina toimina mainitaan muun muassa, että varmistetaan asianmukaisten ja kohtuullisen hintaisten palvelujen ja muun avun saatavuus vammaisuuteen liittyviin tarpeisiin.

Lakiesityksessä viitataan oikeuskäytännön osalta mm. korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun

14.11.2008/T2854, joka on ajalta ennen YK:n vammaissopimuksen virallista ratifiointia 10.6.2016. Tukiliiton mielestä lakiesityksessä esitetty tulkinta heikentää vammaisten henkilöiden elinoloja perusteettomasti ja yleissopimuksen vastaisesti.

Tukiliitto hyväksyy sen, että vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa voidaan periä maksua niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat tavallisesta asumisesta (vuokra, tavanomaiset sähkö- ja vesimaksut, siivous- ja pyykinpesuaineet ja -tarvikkeet, hygieniatarvikkeet ym. – siltä osin kuin asiakas ei valitse hankkia näitä aineita tai tarvikkeita itse). Maksuttomina vammasta johtuvina erityispalveluina tulee kuitenkin pitää kaikkia niitä palveluita ja tukitoimia, jotka edistävät vammaisen henkilön selviytymistä arjessa, eli käytännössä toisen henkilön vammaiselle henkilölle tämän vamman johdosta antamaa apua ja tukea. Tällöin esimerkiksi ruoan valmistamisen, säilyttämisen, esille laittamisen tai kuljettamisen eikä myöskään esimerkiksi siivouksen tai pyykinpesu työn osuutta ei voida sisällyttää vammaiselta henkilöltä perittäviin asiakasmaksuihin, vaan pelkästään ruoan raaka-ainekustannukset voidaan periä.

Jos ylläpito voisi sisältää myös vamman vuoksi tarvittavaa apua ja tukea eli palvelua, se olisi vastoin vammaispalveluiden eli vamman johdosta tarvittavan avun ja tuen maksuttomuuden periaatetta ja vammaislainsäädännön tavoitetta saattaa vammaisen henkilö mahdollisimman pitkälti sellaiseen asemaan, jossa hän olisi, jos hänellä ei olisi vammaa. Palvelun osuudesta maksaminen rikkoisi myös vammaispalveluiden lähtökohtana pidettävää ns. normaalisuusperiaatetta, sillä ei ole tavanomaista, että vammaton aikuinen henkilö hankkisi kaikki ateriansa muiden valmistamina tai ostaisi kaiken tarvitsemansa siivouksen tai pyykinpesun muiden tuottamina palveluina. Tavanomaisena elämänä on nähdäkseni edelleen tämän päivän Suomessa pidettävä sitä, että ruoka valmistetaan ja siivouksesta sekä pyykinpesusta huolehditaan itse, jolloin kustannuksia aiheutuu lähinnä ruoan raaka-aineista sekä siivous- ja pyykinpesuaineista ja -tarvikkeista. Näin ollen niin ylläpidon määritelmää (siltä osin kuin siinä puhutaan siivouksesta ja palveluista) kuin sen perusteluista tulee muuttaa olemaan linjassa sen esityksen perusteluissa useassa kohdin mainitun periaatteen kanssa, että vammasta johtuvat erityispalvelut säilyisivät jatkossakin maksuttomina.

Osittain keskenään ristiriitaista tekstiä ylläpidosta perittävissä olevasta maksusta on 8, 45 ja 46 §:ien perusteluissa, ensin mainittujen ollessa ristiriidassa myös lain 8 §:n 3 momentin kanssa, jonka mukaan vammaispalveluihin sisältyvä apu ja tuki on maksutonta. Esimerkiksi 3 §:n 23 kohdan sekä 45 §:n perusteluissa viitataan Helsingin hallinto-oikeuden vuonna 2002 antamaan ratkaisuun, joka ei ole linjassa valtaosan muista nykylainsäädännön mukaista ylläpitoa käsittelevistä tuomioistuinratkaisuista kanssa. Siinä jostain syystä hyväksyttiin esimerkiksi siivous- ja pyykinpesupalveluiden kustannusten sisällyttäminen ylläpitomaksuun, mikä ei ole vammasta johtuvien palveluiden maksuttomuuden periaatteen eikä normaalisuusperiaatteen mukaista. Vaikka viittaus tähän ratkaisuun on määritelmäpykälän perusteluiden lisäksi mielenterveys- ja päihdepalveluista perittävää maksua koskevan pykälän perusteluissa, niin koska lakiin ehdotetaan yhtä yhteistä määritelmää ylläpidolle, niin oletettavasti näistä palveluista perittävissä olevien maksujen ei kuitenkaan ole tarkoitus erota siitä, miten asiakkailta saa periä maksuja vammaispalveluihin sisältyvästä ylläpidosta?

Myös vammaisten henkilöiden keskinäisen yhdenvertaisuuden kannalta palvelun osuuden sisällyttäminen ateriamaksuun on hyvin ongelmallista. Ne vammaiset henkilöt, joiden asuminen toteutetaan henkilökohtaisen avun avulla tai muuten laadukkaiden yksilöllisten palvelujen avulla, ovat paremmassa asemassa, koska he saavat itse valita, mitä, missä ja koska syövät. He voivat näin itse päättää ruokansa hinnan. He pääsevät myös itse laittamaan oman ruokansa haluamallaan tavalla. Sen sijaan ryhmämuotoisessa asumisessa asuvat usein muutenkin heikommassa asemassa olevat vammaiset henkilöt (esimerkiksi kehitysvammaiset henkilöt, joiden tarvitsemaa asumisen tukea ei käytännössä koskaan järjestetä omaan kotiin tuotavalla henkilökohtaisella avulla) joutuvat yleensä maksamaan myös tästä toisen henkilön työstä eli palvelusta osana ateriamaksujaan. Heitä valitettavasti hyvin harvoin autetaan asumisyksikön henkilökunnan toimesta omien aterioidensa valmistamisessa, jolloin henkilökunnan työstä ei perittäisi maksua. Vaikka tällainen aterioiden valmistaminen yhdessä olisi monelta kannalta hyvä ja kannatettava asia, tarjoten asukkaille mielekästä ja mieluista tekemistä sekä edistäen omaa toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista, niin tämä mahdollisuus on käytännössä yhä

harvemmalla. Mahdollisuus periä aterioihin liittyvä työn ja palvelun osuus osana ateriamaksuja kannustaa palveluntuottajia ostamaan ateriat yksikön ulkopuolelta.

Ateriamaksut ovat monilla jopa yli kaksinkertaistuneet sen jälkeen, kun korkein hallinto-oikeus vuoden 2014 lopulta alkaen alkoi tulkita asiaa niin, että palvelun osuuden sisällyttäminen ateriamaksuihin on mahdollista silloin, kun asiakasta ei osana erityishuollon palvelua auteta omien aterioidensa valmistamisessa.

Ateriakustannukset ovat nousseet vastaavasti myös kehitysvammaisten henkilöiden päivä- ja työtoiminnassa, ja onpa tietoomme tullut sellaisiakin tilanteita, joissa vastaavaa periaatetta on yritetty soveltaa myös esimerkiksi pesula- ja siivouspalveluihin. Lopulta voi pahimmillaan käydä niin, että asiakas maksaa lainsäädännön peruseriaatteen vastaisesti suuresta osasta vammaisesta aiheuttaman toimintarajoitteen vuoksi tarvitsemastaan avusta ja tuesta. Vaikka ateriamaksujen osalta ehdotusta ei näkemyksestämme huolimatta muutettaisi niin, että ateriamaksut voisivat sisältää vain ruoan raaka-aineiden kustannukset, on erittäin tärkeää todeta ehdotuksen perusteluissa joka tapauksessa nimenomaisesti se, ettei vastaavaa työn/palvelun osuutta saa sisällyttää mihinkään muihin asiakkaalta perittäviin maksuihin.

Ehdotus uudeksi määritelmäksi: osavuorokautinen ylläpito

Tukiliitto katsoo, että määritelmiin tulee lisätä osavuorokautisen ylläpidon käsite. Nyt siitä on asiakasmaksulakiehdotuksen perusteluiden eri kohdissa hiukan ristiriitaisia ilmauksia ("ei sisällä asumista" vs. "alle vuorokauden kerrallaan kestävä"). Osavuorokautinen ylläpito on Tukiliiton näkemyksen mukaan perusteltua ja selkeää määritellä alle vuorokauden kerrallaan kestäväksi.

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto pitää hyvin onnistuneena ratkaisuna sitä, että vain laissa maksullisiksi säädettyistä palveluista voisi jatkossa periä maksua.

Tukiliitto ehdottaa, että vähintään pykälän perusteluissa avataan sitä, millä tavoin asiakas voi halutessaan tarkistaa sen, mistä laskutetun palvelun kustannukset koostuvat. Nykyään asiakkaan on usein vaikea saada tätä tietoa, esimerkkinä tilanne, jossa asiakas epäilee erityishuollon palvelusta perittyyn ylläpitomaksuun sisällytetyn työn/palvelun osuutta, jonka kuitenkin tulisi olla asiakkaalle maksutonta. Kunnat helposti kieltäytyvät antamasta tätä tietoa, jolloin ainoa vaihtoehto selvittää asiaa, on tehdä valitus tai kantelu, jonka johdosta sen tutkiva toimielin yleensä pyytää kunnalta nämä tiedot maksun muodostumisesta.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskeva ehdotettu sääntely on pääosin asiakaslähtöistä ja kannatettavaa. Maakunnan velvoite oma-aloitteisesti alentaa asiakasmaksua tai jättää asiakasmaksu perimättä otetaan huomioon pykälätasolla, ja asiakkaan oikeussuojaan on kiinnitetty huomiota kirjaamalla maakunnan velvoitteeksi antaa maksun huojentamisesta kirjallinen muutoksenhakukelpoinen päätös.

Ehdotetun pykälän perusteluiden mukaan "maakunta voisi kuitenkin alentaa maksua tai jättää sen perimättä myös oma-aloitteisesti". Tämän tulee pykälän sanamuodon mukaisesti olla maakunnan selkeä velvoite silloin, kun voidaan olettaa asiakkaan tai perheen tilanteen olevan sellainen, että asiakasmaksut voisivat vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä, eli perusteluita tulee tältä osin korjata vastaamaan pykälän sanamuotoa.

Tukiliitto katsoo, että myös terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja tulee olla velvollisuus jättää perimättä tai alentaa niissä tapauksissa, kun maksun huojentamisen edellytykset täyttyvät. Tällä hetkellä perinnässä on

hyvin suuri määrä nimenomaan näitä maksuja, joten maakunnille annettava mahdollisuus olla perimättä niitä ei riitä. Terveysturvallisuuden maksuista on voinut kokemuksemme mukaan helposti kertyä sellaisia summia, että niitä on joutunut maksamaan takuueläkkeestä monia vuosia ja jopa vailla mahdollisuuksia koskaan selviytyä niistä.

Edellytys siitä, että maksu vaarantaisi asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytykset, on tiukka ja työläs sekä vaikea arvioida ja laskea. Voisiko tämän todeta esimerkiksi näin: "maksu on kohtuuton suhteessa asiakkaan tuloihin, taloudelliseen tilanteeseen ja elämäntilanteeseen kokonaisuutena"? Silloin pienemmät maksut voisi jättää perimättä ilman suuria laskelmia esimerkiksi silloin, kun sosiaalityöntekijä tuntee valmiiksi asiakkaan tilanteen. Tukiliitto ehdottaa, että perusteluissa todetaan, että asiakkaan kokonaiselämäntilannetta arvioitaessa tulee ottaa huomioon ensisijaisesti asiakkaan YK:n vammaissopimuksen mukaisten oikeuksien toteutuminen sekä substanssilainsäädännön tarkoitus ja tavoitteet. Esimerkiksi vammaisen henkilön osallisuus ei voi toteutua, jos hän elää jatkuvasti köyhyysrajalla.

Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuus sekä toimeentulotuen viimesijaisuus on huomioitu aivan oikein lakitasolla. Tämä edistäisi lakia oikein sovellettaessa YK:n vammaissopimuksen artiklan 28 c) alakohdan velvoitetta köyhydessä elävien vammaisten henkilöiden vammaisuudesta aiheutuvien kulujen taloudelliseen tukemiseen. Maksun huojentamisen ensisijaisuus suhteessa toimeentulotukeen vaatii joka tapauksessa vahvaa panostusta lain toimeenpanoon, esimerkiksi koulutukseen ja muuhun tiedotukseen, sillä vaikka tämä toimeentulotuen viimesijaisuus on tälläkin hetkellä selkeästi laissa säännelty, sitä ei käytännössä tunneta hyvin.

Tukiliitto huomauttaa, että käytännössä maakunnan on kiinnitettävä huomioita asiakkaan ja hänen perheensä yksilölliseen tilanteeseen selvittää asiakasmaksuista. Tämä edellyttää maakunnan varhaista ennakkointia ilman, että minimivelvoitteeksi koetaan jatkossa maksukaton täyttymisen odottaminen ja vasta siitä asiakkaalle tehtävä kirjallinen informaatio. Lakiin tulee Tukiliiton mielestä lisätä säännös siitä, ettei asiakasmaksujen perintätoimia saa aloittaa ennen maksun alentamisen tai perimättä jättämisen edellytysten selvittämistä.

Kunnissa on tällä hetkellä käytössä hyvin erilaisia arviointi-/laskumenetelmiä maksun huojentamiseksi. Esimerkiksi monissa kunnissa käytetään perustoimeentulotuen myöntämisedellytyksiä maksujen huojentamisen edellytyksenä, mikä on asiakkaalle epäedullista ja usein myös kohtuutonta, eikä se ole myöskään tarkoituksenmukaista varsinkaan vastuun perustoimeentulotuesta siirryttyä Kelalle. Esimerkiksi perheen arjen kannalta välttämätöntä autoa ei tule joutua myymään tai käyttää elämäänsä edes pientä pelivaraa antavia pieniä säästöjä ennen kuin maksuja jätetään perimättä tai alennetaan.

Tukiliitto katsoo, että maakuntien tulee edellyttää laativan selkeän ja helppokäyttöisen lomakkeen ohjeineen maksujen alentamisen tai perimisen hakemista varten. Huojentamiskäytäntöjen yhtenäistämiseksi tarvitaan myös valtakunnallista ohjeistusta.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että pykälässä tulisi edellyttää, että laskussa on selkeästi tieto myös maksun perusteesta. Esimerkiksi vammaisten henkilöiden palveluista (mm. asumisesta ja lyhytaikaishoidosta) näkee käytännössä usein lähetettävien laskuja, joista eivät riittävästi selviä maksun perusteet, eikä tarkempia tietoja laskutettavista palveluista saa usein helposti edes niitä pyytämällä. Laskut eivät saisi myöskään olla ns. könttämaksuja, vaan kustakin yksittäisestä palvelusta tai muusta asiasta perittävä maksu tulee erikseen yksilöidä. Tätä on aiheellista tähdentää pykälän perusteluissa.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto pitää hyvänä ja perusteltuna lain kirjausta, jonka mukaan maakuntien velvollisuus olisi antaa tulosidonnaisesta maksusta asiakkaalle kirjallinen lasku tarvittavine tietoineen sekä laskun yhteydessä oikaisuvaatimusohje.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Vastaajien määrä: 1

- Lain lähtökohtana tulee vammaisten henkilöiden palveluiden osalta olla lakiehdotuksen perusteluissakin useassa kohdassa todettu vammaisuuden vuoksi tarvittavien erityispalveluiden eli toisen henkilön antaman avun ja tuen maksuttomuus.

Tämän pykälän 3 ja 4 kohdissa viitataan valmisteilla olevaan vammaispalvelulakiin, jonka viimeisin julkistettu luonnosversio on keväältä 2017, jolloin ehdotuksesta oli lausuntokierros. Vaikka mainituissa kohdissa maksuttomiksi todettujen vammaispalveluiden lista näyttää pääsääntöisesti oikean suuntaiselta, on ilman ajantasaista vammaispalvelulakiluonnosta mahdotonta aivan varmaksi sanoa, ovatko kaikki ne vammaispalvelut kohtien mukaan maksuttomia, joiden tulisi vammaispalveluiden maksuttomuuden periaatteen perusteella sitä olla. Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo myös, että ainakin uutena palveluna vammaispalvelulakiin tulossa olevan valmennuksen ja tuen osalta on syytä avata perusteluissa tarkemmin sitä, mitä maksullista ylläpitoa niihin voisi mahdollisesti liittyä.

Vammasta johtuvien palveluiden maksuttomuuden periaatteen mukaisesti maksuttomien sosiaalipalveluiden listaan tässä pykälässä tulee lisätä myös sosiaalihuoltolain perusteella vammasta (sen aiheuttamasta toimintarajoitteesta) johtuen järjestettävät palvelut. Tällä hetkellä esimerkiksi kehitysvammaisen lapsen perheen lapsen vammasta johtuen välttämättä tarvitseman kotipalvelun, kuten lastenhoito- tai siivousavun, tulisi olla perheelle maksutonta, eikä tämän muuttaminen ole perusteltua, koska silloin maksettaisiin vammaisuuden vuoksi välttämättä tarvittavasta palvelusta (toisen henkilön avusta ja tuesta).

12. 9 §. Maksuttomat terveystalvet/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto ehdottaa, että sote-keskusten avosairaanhoidon lääkäriin ja sairaanhoitajan käynnit (ja etäpalvelut) säädetään Helsingin hyväksi havaitun mallin mukaisesti maksuttomiksi. Näihin maksuihin liittyvät hallinnolliset kulut ovat suuret tuottoihin nähden, ja näiden maksujen poistaminen selkeästi vähentäisi hyvinvointi- ja terveyseroja, kun vähävaraiset eivät maksujen takia jättäisi tarpeellisia käyntejä tekemättä (mikä johtaa helposti merkittäviin erikoissairaanhoidon kustannuksiin).

Ehdotetun pykälän 4 kohdasta puuttuvat nykyisen asiakasmaksulain nimenomaiset maininnat apuvälineistä sekä niiden sovituksista, tarpeellisesta uusimisesta ja huollosta. Tukiliitto katsoo, että ne on selvyuden vuoksi aiheellista lisätä pykälään, kun maksuttomuutta ei käsittäksemme ole tarkoitus nykytilaan verrattuna muuttaa. Näiden apuvälinepalveluihin sisältyvien toimenpiteiden kirjaaminen nimenomaisesti lain tasolle on tarpeen, koska lakiesityksessä ehdotetaan uutta pykälää varsin täsmentämättömästi asiakkaan vastuusta korvata kadonnut tai rikki mennyt apuväline. Esityksessä käytetään termiä maksu, vaikka se on luonteeltaan vahingonkorvaus ja sen määrä vaihtelee apuvälineittäin. Maksuista kuitenkin pitäisi säädellä tarkkarajaisesti laissa. Lisäksi olisi turvattava riittävät oikeussuojakeinot.

Tukiliitto katsoo, että maksuttomia hoitotarvikkeita koskevan 5 kohdan osalta tulee avata perusteluissa sitä, mitä siinä tarkoitettut ”aineet” esimerkiksi voivat olla. Nyt tämä termi pykälässä herättää enemmänkin ihmetystä, eli se selkeästi vaatii selvennystä. Hoitotarvikkeiden luettelon osalta tulee korostaa sitä, ettei se ole tyhjentyvä. Lääkäriin suosituksesta tulee olla oikeus saada myös esimerkiksi selkeästi vamman vuoksi tarvittavia vuodesuojia tai ruokalappuja.

Vaikka myös Tukiliiton mielestä tavoite lasten kaikkien terveydenhuoltopalveluiden maksuttomuuden, josta säädettäisiin pykälän 8 kohdassa, taustalla on ilman muuta hyvä ja kannatettava, niin siihen nähden, että monien palveluita paljon käyttävien asiakasryhmien (esimerkiksi vammaisten henkilöiden) maksurasitus on ehdotuksen myötä selkeästi kasvamassa, pidämme kaikille lapsille maksutonta terveydenhuoltoa liian kalliina keinona edistää ehdotuksen taustalla olevia tavoitteita. Kun koko asiakasmaksulakiehdotuksen osalta tavoitellaan sen perusteluiden mukaan kustannusneutraalisuutta suhteessa nykyiseen tilanteeseen, tämä iso panostus lasten maksuttomiin terveystalvetuihin olisi tällaisin reunaehdoin valitettavasti väkisin käytännössä pois ennen muuta paljon sote-palveluita käyttäviltä asiakasryhmiltä, jotka – kuten vammaiset henkilöt – ovat yleensä jo muutenkin niin taloudellisesti kuin muutenkin yhteiskunnassamme heikommassa asemassa. Heikommin toimeentulevien perheiden lasten terveydenhuollon maksuttomuus olisikin Tukiliiton mielestä parempi järjestää jollain toisella tavalla, esimerkiksi säätämällä ehdoton ja selkeä velvollisuus tarvittaessa poistaa tai alentaa myös tasasuuruksia terveydenhuollon maksuja silloin, kun kyseessä ovat vähävaraisten perheiden lasten palvelut. Tästä aiheutuva hallinnollinen työ olisi varmasti huomattavasti pienempi kustannuserä kuin myös hyvätuloisten perheiden lasten kaiken julkisen terveydenhuollon maksuttomuuden toteuttaminen.

Kun käytännössä uuden vammaispalvelulain mukaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen sisältö (samoin kuin monissa kunnissa nimi, eli tehostettu palveluasuminen) voi olla ja usein on aivan samanlainen kuin esimerkiksi vanhusväestölle sosiaalihuoltolain perusteella annettavan tehostetun palveluasumisen, niin olisi yhdenvertaisuuden näkökulmasta välttämätöntä, että myös vammaispalvelulain mukaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa terveydenhuoltopalvelut tulee saada maksutta. Näissä palveluissa asuvat vammaiset henkilöt ovat yleensä läpi elämänsä vähävaraisia, eläen takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa, eli käytännössä köyhyysrajalla tai sen alla.

On Tukiliiton mielestä pykälän 13 kohdan perusteella hieman epäselvää, kuuluvatko vammaispalvelulain mukaisesti laitoshoidossa (jos siinä voi ko. lain perusteella jatkossa edes olla, mikä sekin on vielä epäselvää, kun vammaispalvelulain uusin julkaistu luonnos on kesältä 2017) tai ympärivuorokautisessa palveluasumisessa olevalle henkilölle potilassiirrot maksuttomina. Myös näiden potilassiirtojen maksuttomuus on syytä täsmentää

tässä lainkohdassa tai sen perusteluissa.

Siinä, milloin lääkärintodistukset ja -lausunnot ovat maksuttomia, on nykyisin alla ollut runsaasti epäselvyyttä ja tulkinnanvaraisuutta. Pykälän 14 kohtaan ehdotettu säännös on lähtökohdiltaan oikeasuuntainen, mutta positiivisena erityiskohteluna vammaisten henkilöiden osalta tulee Tukiliiton mielestä säätää kuntoutuksen hakemisen lisäksi myös maksuton lääkärintodistus Kelan vammaisuuuden hakemista varten. Vammaistuki on osa syyperusteista sosiaaliturvaa ja YK:n vammaissopimuksen artiklan 28 c) kohta edellyttää köyhyydessä eläville vammaisille henkilöille riittävää taloudellista tukea vammaisuudesta aiheutuviin kuluihin.

On ymmärrettävää, että jatkossa ei voida myöntää kaikkia terveyspalveluja erityishuoltona tai maksuttomana tietyn diagnoosin perusteella. Tukiliitto esittää kuitenkin, että niissä tilanteissa, joissa henkilö tarvitsee juuri vammansa vuoksi jotain erityistä, kuten esimerkiksi narkoosissa toteutettava hammashoito tai muu välttämätön terveyden- tai sairaanhoidollinen toimenpide, vamman aiheuttaman lisäpalvelun osuuden (esimerkiksi narkoosin osuuden) saisi maksutta. Muuten voi käydä helposti niin, että hampaat jäävät hoitamatta, tai muu tärkeä terveyspalvelu saamatta, mistä on monenlaisia kielteisiä seurauksia esimerkiksi vakavampien ja yhteiskunnalle kalliimmaksi tulevien terveysongelmien muodossa. Myös muun muassa seksuaaliterapia tai -neuvonta ovat olleet erityishuoltona toteutettuina maksuttomia. Ne ovat välttämättömiä esimerkiksi silloin, kun murrosikään tuleva vammaisen henkilö ei kykene ymmärtämään omassa kehossaan tapahtuvia muutoksia eikä sääntelemään käyttäytymistään, ja niitä vamman vuoksi välttämättä tarvitsevien tulee jatkossakin saada niitä maksutta.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä on perusteltua säilyttää maksukatto tasasuuruudessa maksuissa. Erityisesti pitkäaikaissairaiden kohdalla maksukatto tasaa terveydenhuoltomenojen maksurasitusta vuosittain, mikä edistää myös jäsentemme taloudellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Myös suun terveydenhuollon ja fysioterapiakäyntien lisäksi muiden terapiakäyntimaksujen sekä etäpalveluiden sisällyttäminen maksukattoon on kannatettavaa. Maksukaton kertymisessä tulee ottaa huomioon myös sosiaalipalveluihin sisältyviä maksuja. Maksukattoon tulee sisällyttää esimerkiksi omaishoitajan vapaan aikaisesta sijaishoidosta perityt maksut myös yksityisissä paikoissa.

Tukiliitto katsoo, että on erittäin tärkeää panostaa tietojärjestelmien kehittämisessä nyt vahvasti siihen, että juokseva 12 kuukauden maksukattojärjestelmä tulee mahdollisimman pian mahdolliseksi, jolloin se tulee viivytyksettä muuttaa lakiin. Nyt ja myös ehdotetun lain mukaan esimerkiksi vammaisen henkilö on usein suurissa taloudellisissa ongelmassa alkuvuodesta ennen kattojen täyttymistä.

Suomessa on eri maksukattoja, jotka ovat kansainvälisesti vertaillen erittäin korkeita. Tukiliitto vaatii, että mahdollisuus yhdistää ne siten, että kokonaiskatto alenee selvästi, selvitetään mahdollisimman pian.

14. 11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että myös vammaispalvelulain mukaisen lyhytaikaisen huolenpidon maksut tulee jo yhdenvertaisuuden näkökulmasta sisällyttää maksukattoon.

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä laissa maakunnalle asetettu velvollisuus seurata maksukaton täyttymistä ja asiakkaan maakunnalta automaattisesti saama tieto maksukaton täyttymisestä on kannatettava.

16. 13 §. Sosiaali- ja terveystieteiden avosairaanhoido/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto vastustaa sitä, että sote-keskuksen avosairaanhoidosta voisi lakiesityksen mukaan periä maksun jokaiselta käyntikerralta niin lääkärin kuin hoitajan vastaanotolla, vaikka säädetty maksukatto rajoittaa asiakasmaksujen perimistä. Tällä hetkellä ihmiset eivät ole maassamme yhdenvertaisessa asemassa erilaisten terveystieteidenmaksujen perimisen suhteen.

Esimerkiksi harvinainen sairaus, jota ei ole diagnosoitu, voi aiheuttaa useampia oireita, joiden vuoksi käydään toistuvasti lääkärillä. Lopulta syyksi paljastuu sama harvinainen sairaus, joka aiheuttaa erilaisia oireita. Siksi ei ole oikeudenmukaista, että harvinaissairas maksaisi jokaisesta lääkärin tai terveydenhoitajan käynnistä erikseen asiakasmaksun. Lisäksi lääkärin lähteen saaminen perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon on ollut harvinaissairaiden kohdalla haastavaa.

Sote-keskusmaksujen periminen avosairaanhoidosta jokaiselta terveydenhuollon ammattilaisen käyntikerralta (tai jopa jokaisesta etäpalvelukerrasta) voi johtaa helposti siihen, että vammaisen henkilö ei hoida enää itseään. Lasku erikoissairaanhoidosta on siten yhteiskunnalla suurempi. Terveydenhuollon maksut ovat pysyvästi vammaisille ja paljon sairastaville kohtuuttoman suuria. Tämä on johtanut näiden ihmisten kohdalla helposti tilanteeseen, jossa viimesijaiseksi tarkoitettu toimeentulotuki on muodostunut jatkuvaluonteiseksi kompensoimaan vammasta aiheutuvia piiloon jääviä välillisiä kustannuksia. Lisäksi Kelan vammaisetuslakia muutettiin siten, että perusvammaistukea ei saa enää pelkästään vammasta aiheutuneiden kustannusten perusteella.

Tukiliitto esittää Helsingin mallia olla perimättä maksua sote-keskuksen lääkärin tai sairaanhoitajan vastaanotolta uuteen asiakasmaksulakiin. Sote-keskuksen avosairaanhoidon etäpalveluiden tulee vastaavasti olla myös maksuttomia.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että sairaalan poliklinikkakäyntien maksut ovat nousseet kohtuuttomasti tasolle, jolla ne helposti uhkaavat monien vähävaraisten, esimerkiksi vammaisten henkilöiden, toimeentuloa. Maksujen tasoa on syytä vielä arvioida kriittisesti.

18. 15 §. Avosairaanhoitoon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Vastaajien määrä: 1

- Lain perusteluihin on kirjattu, että sosiaali- ja terveyskeskuksessa tai sairaalan poliklinikalla tehtävistä kuvantamis- ja laboratoriotutkimuksista voisi periä maksun silloin, kun tutkimus tai näytteenotto ei ole välittömästi osa avosairaanhoidon käyntiä, sairaalan poliklinikkakäyntiä tai näiden etäpalvelua. Maksun voisi siis ilmeisesti periä mm. kontrollikäynneistä, joihin ei välittömästi liity tutkimusta tai näytteenottoa edeltävää avosairaanhoidon käyntiä, sairaalan poliklinikkakäyntiä tai näiden etäpalvelua. Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että kirjaus on epäselvä, ja esittää, että lääkärin läheteellä määrättyjen tutkimusten ja näytteenottojen tulee olla aina maksuttomia. Maksuttomuus koskisi myös kontrollikäyntejä, jotka ovat tärkeä osa asiakkaan hoitoprosessia.

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Vastaajien määrä: 1

- Monien kehitysvammaisten ja esimerkiksi autismin kirjon henkilöiden hampaita voidaan hoitaa vain nukutettuna. Tämä narkoosihammashoito on yleensä ollut kehitysvammalain ja nykyisen asiakasmaksulain 4 §:n 2 kohdan perusteella asiakkaille maksutonta. Tarve anestesialle välttämättömien suun terveydenhuollon toimenpiteiden tekemiseksi johtuu selkeästi tällaisen henkilön vammasta, jolloin sen vammasta johtuvien palveluiden maksuttomuuden periaatteen mukaisesti tulee olla asiakkaalle maksuton. Sen sijaan niistä suunhoidollisista toimenpiteistä, joiden suorittamista varten anestesiaa tarvitaan, kehitysvammaiselta asiakkaalta voidaan normaalisuuseriaatteen mukaisesti periä samat maksut kuin muiltakin asiakkailta.

Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että ehdotetussa laissa tulee nimenomaisesti säätää suun terveydenhuollon toimenpiteiden yhteydessä tarvittava anestesia maksuttomaksi asiakkaalle silloin, kun tarve sille johtuu asiakkaan vammasta. Jos esimerkiksi kehitysvammaiset ihmiset joutuvat jatkossa maksamaan suun terveydenhuollon toimenpiteistä perittävien maksujen lisäksi erikseen niiden suorittamiseksi tarvittavasta anestesiasta, hammashoito tulee tälle keskimäärin hyvin vähävaraiselle (yleensä koko aikuiselämänsä köyhyysrajalla tai sen alla elävälle) väestöryhmälle huomattavasti aiempaa kalliimmaksi, vaarantaen käytännössä näiden ihmisten kohtuullisen toimeentulon, erityisesti kun suun terveydenhuollon maksuja ei ole velvollisuutta ehdotetun lain 5 §:n mukaisesti huojentaa. Jos tällaista sääntelyä ei jostain syystä pidettäisi mahdollisena, niin vähintään tulee säätää velvollisuudesta tarvittaessa alentaa tai poistaa myös nämä maksut silloin ja siltä osin, kuin ne aiheutuvat asiakkaan vammasta.

Tukiliiton mielestä ehdotetun lain 17 §:n 4 momenttia pitää korjata, koska hampaiden hoidon laitteen vahingoittuessa ilmeinen huolimattomuus ei voi olla itsenäinen korvauseruste ja johtaa järjestelmälähtöiseen arviointiin ilman asiakkaalle suunnattuja oikeussuojakeinoja. Siten käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn jälkeen tai sana pitää korvata ja –sanalla. Lain perusteluissa käytetty oikeuskirjallisuuden esimerkki alaikäisen tuottamuksesta ei tähän sovi, koska tällöin jää huomiotta lapsen vammaisuus, joka itse asiassa voi olla

vaikuttimena hampaiden hoidon laitteen vahingoittumiseen eri tavoin. Koska lapsen vammaisuutta ei nosteta esiin, niin lakiesitys toteaa hyvin järjestelmälähtöisesti arvioinnissa vaikuttavan vanhempien väärä lapsen kasvatusta tai opetus. Tällaiset kohdat pitää ihmisoikeusvastaisina poistaa. Ehdotettuun säännökseen tulee myös lisätä se, ettei kuluja voida periä aikuiseltakaan asiakkaalta, jos sitä on esimerkiksi asiakkaan kehitysvamman vuoksi pidettävänä kohtuuttomana. Perusteluissa on sitten hyvä todeta, että kaikilla aikuisilla henkilöilläkään ei esimerkiksi vammasta johtuen ole aina ymmärrystä oman toiminnan seurauksista, eikä heidän tällöin pidä joutua vastuuseen näistä kustannuksista.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto esittää, että maksuttomien terapiapalvelujen listaukseen lisätään kuntoutusohjaus (9 § kohta 4). Kuntoutusohjausta saa mm. vammaispalvelulain (8 §) perusteella tai osana terveydenhuoltolain (29 §) mukaisia lääkinnällisen kuntoutuksen palveluja.

Laissa on esitetty, että etäpalveluista voitaisiin periä vastaava maksu kuin perinteisestä käynnistä. Perusteluissa on esitetty, että etäpalveluna annettavasta terapiasta olisi kuitenkin perusteltua periä jonkin verran käyntiasiointiin perustuvaa palvelua alempi maksu, jotta asiakkaiden kynnys etäpalvelun käyttöön olisi matalampi. Tukiliitto esittää, että kuntoutuksen etäpalvelumaksut tulisi lähtökohtaisesti määrittellä lakiin joko kokonaan maksuttomiksi tai jos tätä ei katsota mahdolliseksi, niin esimerkiksi säätää niistä niin, että niistä peritään ”korkeintaan puolet lain määrittelemästä käyntihinnasta”. Alhaisemmat maksut ohjaisivat asiakkaita käyttämään etäpalveluja ja kasvava kysyntä kannustaisi maakuntia kehittämään ja ottamaan käyttöön teknologiaa hyödyntäviä palvelumuotoja. Tämä toisi maakunnille pitkällä aikavälillä merkittäviä säästöjä. Tukiliitto korostaa, että etäpalveluun tulee olla asiakkaan suostumus ja sen tulee sisällöllisesti vastata käyntiasiointiin perustuvaa palvelua. Lain perusteluissa tulisi avata tarkemmin, miten terapiapalveluja voidaan toteuttaa etäpalveluna.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Ei vastauksia.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto vaatii, että palvelun on oltava nykysääntelyn mukaisesti maksutonta, kun sitä annetaan perheenjäsenen vammasta johtuvan tarpeen vuoksi.

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Ei vastauksia.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto pitää tätä pykälää hyvänä, koska sen perusteella kehitysvammaisilta henkilöiltä ei jatkossa perittäisi pitkäaikaisen laitoshoidon maksua heidän mahdollisista laituskuntoutusjaksoistaan, kuten nykyään yleisesti tehdään. (Nykyisin peritään usein erityishuoltona toteutettavasta kuntoutuksesta kehitysvammalaitoksessa pitkäaikaisen laitoshoidon maksua eikä kuntoutushoidon maksua, joka kuitenkin olisi esimerkiksi alaikäiselle asiakkaalle huomattavasti edullisempi vaihtoehto.)

Ehdotuksen perusteella vaikuttaa epäselvältä, olisiko alle 18-vuotiaan laitoksessa annettava lääkinällinen kuntoutus hänelle maksutonta terveydenhuoltoa. Tämä on syytä vähintään perusteluissa täsmentää. Vaikka Tukiliitto suhtautuu varauksella maksuttomuuden laajentamiseen yleisesti kaikkiin lasten terveyspalveluihin, niin kannatamme alle 18-vuotiaiden lääkinällisen kuntoutuksen maksuttomuutta, koska nämä palvelut kohdistuvat erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin ja nykyään edelleen jopa osittain korvaavat vaikeahoidoisten lasten osalta kodin ulkopuolisen asumisen palveluita.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että lyhytaikaisen huolenpidon maksut tulee riippumatta palvelun järjestämistavasta ja siitä, minkä lain (esimerkiksi omaishoidon tuesta annetun lain, vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain) perusteella sitä järjestetään, periä vain toteutuneilta täysiltä vuorokausilta. Mikäli maksut peritään tulo- ja lähtövuorokaudelta ja kaikilta vuorokausilta siinä välillä, maksut saattavat useinkin estää palvelun käytön.

Eryteisesti tulo- ja lähtövuorokausilta perittävä maksu on kohtuuton juuri silloin, jos henkilö pääsee lyhytaikaiseen huolenpitoon vasta illalla ja lähtö on aamulla. Silloin ei palveluntuottajan tarvitse järjestää aterioitakaan tulo- ja lähtöpäivinä.

Palvelun käyttäjät pystyvät hyvin harvoin itse määrittelemään tulo- ja lähtöajankohtia, vaan palveluntuottajat ilmoittavat ne asiakkaille. Esimerkiksi sunnuntait ovat kalliita päiviä palveluntuottajille. Siksi asiakkaita ei haluta pitää koko päivää.

Näissäkin maksuissa tulee noudattaa sitä periaatetta, että vain käytetystä palvelusta ts. toteutuneista tunteista maksetaan.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä lakiin kirjoitettu mahdollisuus periä maksu käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä ajasta edellyttää tarkempaa hyväksyttävää syytä koskevaa sääntelyä. Lain perusteluissa hyväksyttävänä syynä on mainittu esimerkiksi äkillinen sairastuminen tai tapaturma tai muu vastaava akuutti tilanne. Tukiliitto edellyttää, että perusteluihin kirjataan esimerkkinä muusta vastaavasta hyvästä syystä myös henkilön vammasta, kuten kehitysvammasta tai muista kognition haasteista taikka fyysisen vamman pahenemisvaiheesta, johtuvat syyt. Esimerkiksi kehitysvammainen henkilö ei välttämättä vammansa vuoksi kykene itse hallitsemaan arkeaan ja ajankäyttöään, eikä hänellä aina ole käytössään riittävää apua ja tukea siihen. Näin ollen sakkomaksun perimistä ei tule sallia, kun se olisi kohtuutonta palvelun käyttämättä jäämisen johtuessa esimerkiksi asiakkaan vammasta.

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Ei vastauksia.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Ei vastauksia.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä tuloina ei saa ottaa huomioon eläkkeensaajan hoitotukea tai vammaisetuuksia, koska ne on juuri tarkoitettu tukipalveluiden, kuten esimerkiksi siivouksen, pyykinpesun ja ateriapalveluiden, ostamiseen.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto vaatii, että myös vammaisten henkilöiden vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen, perhehoidon ja laitoshoidon (jos sitä on uuden vammaispalvelulain mukaisesti vielä mahdollista järjestää) osalta tulee ehdottomasti säätää vähimmäiskäyttövarasta, sillä tällä hetkellä näissä palveluissa asuvilla vammaisilla henkilöillä on huomattavan usein vaikeuksia tulla kohtuudella toimeen heille vuokran ja muusta ylläpidosta perittävän asiakasmaksun jälkeen käytettäväksi jäävillä tuloilla.

Esimerkiksi lähes kaikki kehitysvammaiset ovat hyvin vähävaraisia, takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa eläviä ihmisiä, jotka elävät EU:n määrittelemän köyhyysrajan (Suomessa vuonna 2017 1185 e/kk) alapuolella, ja tämä köyhyys on yleensä elämänmittaista. Ehdotuksen perusteluissa (s. 84) katsotaan, ettei vähimmäiskäyttövarasääntelylle vammaisten henkilöiden palveluiden osalta olisi tarvetta, mutta käytännössä tilanne on kyllä hyvin toisenlainen. Palveluasunnon vuokra voi olla jopa korkeampi kuin vammaisen henkilön saama takuueläke, ja myös ylläpitomaksut ovat usein huomattavia. Esimerkiksi kehitysvammaisten erityishuollon ateriamaksut jopa yli kaksinkertaistuivat, kun KHO muutama vuosi sitten linjasi Tukiliiton mielestä normaalisuusperiaatteen vastaisesti, että ne voivat yleensä sisältää myös aterioiden valmistus-, säilytys-, kuljetus- ym. kustannuksia.

Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa asuvan ja työ- tai päivätoiminnassa käyvän kehitysvammaisen henkilön takuueläke on noin 775 euroa kuukaudessa, ja hän saa sen lisäksi eläkkeensaajan hoitotukea tukiluokasta riippuen noin 70, 154 tai 325 euroa kuukaudessa. Lisäksi henkilö saa asumisyksikössä sijaitsevaan vuokra-asuntoonsa Kelasta yleistä asumistukea tyypillisesti 300-400 euroa kuukaudessa. Työtoiminnassa käyvä henkilö voi lisäksi saada työosuusrahaa enintään 12 euroa päivässä, keskimäärin kuitenkin vain noin 5 euroa/päivä, eli noin satasen lisää tuloa kuukaudessa. Tulojen ja etuuksien määrä kuukaudessa on siten varsin tavallisesti yhteensä noin tuhannesta 1400 euroon kuukaudessa.

Näistä tuloista pitää maksaa palveluasunnon vuokra, jopa yli 700 euroa kuukaudessa, palveluasumisen ateria- ja muut ylläpitomaksut (edullisimmillaankin yleensä vähintään 400 e/kk), työ- tai päivätoiminnan ateriamaksut (jotka ovat usein suuremmat kuin työtoiminnasta mahdollisesti maksettava työosuusraha) sekä lääkkeet ja muut terveydenhuoltomenot, vammaispalvelu- ja Kela-kuljetusten omavastuut, puhelin- ja nettikulut, vakuutusmaksut, vaatteet, harrastukset ym. menot, joista kertyy pienimmilläänkin normaalisti vähintään toistasataa euroa kuukaudessa. Yhtälön kääntyessä muuten negatiivisen puolelle kunnat yleensä kyllä huojentavat asiakasmaksuja sen verran, että asiakkaalle jää vähintään laitoshoidon minimikäyttövaran (v. 2018 108 e/kk) verran kuukausittaisia käyttövaroja. Joissain kunnissa on määritelty avohuollon palveluille tätä korkeampia minimikäyttövaroja, hyvin harvoin kuitenkin yli 200 e/kk. Tällaiset reilun satasen kuukausittaiset

käyttövarat eivät varsin ymmärrettävästi yleensä riitä avohuollon palveluiden asukkaalle, jonka asumispalveluihin ei kuulu monia laitosasukkaalle maksuttomia eriä kuten lääkkeitä ja terveydenhuoltoa, kuin korkeintaan aivan välttämättömiin menoihin. Osallisuutta yhteiskunnassa on hyvin vaikea saavuttaa, kun joutuu tinkimään esimerkiksi kaikista liikkumis- ja harrastemenoista sekä sosiaalisiin tapahtumiin osallistumisesta.

Palveluasumista tarvitsevat vammaiset henkilöt eivät vammattomien ihmisten tavoin käytännössä voi valita, missä he asuvat ja esimerkiksi minkä suuruista vuokraa he ovat kykeneviä ja valmiita maksamaan, vaan heidän on pakko ottaa vastaan asunto (monesti markkinahintoihin nähden suhteettoman korkeaa vuokraa vastaan) sieltä, missä he saavat välttämättä tarvitsemansa asumisen tuen palvelut. Monet palveluntuottajat ikävä kyllä hyödyntävät tätä perimällä huomattavan korkeita vuokria, mihin olisi myös todella tärkeää puuttua erillisellä lailla (esimerkiksi näiden asuntojen maksimivuokria koskevalla sääntelyllä), jos asian korjaamista asiakasmaksulain säätämisen yhteydessä ei pidettäisi mahdollisena.

Lisäksi tosiasiassa jo nyt – ja asiakasmaksulakiehdotuksen perusteella on pelättävissä, että vielä useammin tulevaisuudessa – vammaisilta henkilöiltä perittäviin ylläpitomaksuihin sisällytetään myös vammasta johtuvan toisen henkilön työn eli palvelun osuutta: esimerkiksi ruoan valmistuskustannuksia ja jatkossa mahdollisesti myös muun muassa siivous- ja pyykinpesupalvelun kustannuksia, vaikkei voitane pitää tavanomaisena – ainakaan takuueläkeläisten tuloluokassa – että vammaton henkilö ostaisi kaikki päivittäiset ateriansa toisen henkilön valmistamina ja palkkaisi toisen henkilön tekemään kaiken siivous- ja/tai pyykinpesutyön kodissaan.

Ehdotetut vähimmäiskäyttövarat ovat lisäksi määritlään Tukiliiton näkemyksen mukaan aivan liian alhaisia. Toimeentulotuen perusosa vähennettynä ruokamenoilla on tällä hetkellä noin 250 euroa, ja koska toimeentulotuessa on kyse väliaikaisesta viimesijaisesta toimeentulon turvasta (kun taas esimerkiksi vammaisen henkilö usein elää koko aikuiselämänsä asumispalveluiden piirissä), niin mielestämme on perusteltua katsoa, että useiden kuntien jo käytännössä soveltama 250 euroa kuussa olisi ehdoton minimi vähimmäiskäyttövaraksi avohuollon palveluissa. Käytännössä pitkäaikaisesti kohtuullisiin tarpeisiin riittääkseen käyttövaraminimin tulisi kuitenkin mieluummin olla ainakin 300 euroa. Joka tapauksessa tilanne tulee aina arvioida yksilöllisesti, ja tarvittaessa viranomaisen tulee omasta aloitteestaan alentaa tai poistaa asiakasmaksuja varmistaakseen sen, että asiakkaan toimeentulo ei vaarannu ja asiakkaan osallisuus ja itsemääräämisoikeus voivat YK:n vammaissopimuksen edellyttämällä tavalla toteutua.

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Ei vastauksia.

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Vastaajien määrä: 1

- Perhehoidossa on paljon eri ikäisiä, eri kuntoisia ja erilaisia asiakkaita. Perhehoidossa voi olla yhtä hyvin kehitysvammaisen lapsi tai nuori matkallaan vähitellen itsenäisempään asumiseen kuin työikäinen tai ikääntynyt kehitysvammaisen henkilökin. Asiakkaiden tuen tarpeet ovat yksilöllisiä.

On hyvä, että ehdotetussa pykälässä todetaan selkeästi se, että perhehoidosta ei voitaisi periä sen mukaisia maksuja silloin, kun perhehoito on järjestetty vammaispalvelulain perusteella. Tällä hetkellähän kehitysvammalain mukaisesta perhehoidosta pitäisi periä sosiaali- ja terveysministeriöstä saadun näkemyksenkin mukaan ylläpitomaksua, mutta käytännössä moni kunta tai kuntayhtymä perii siitä laitoshoidon maksua.

Toisaalta myös perhehoidon osalta näemme ison riskin siitä, että lievemmin kehitysvammaisia perhehoidossa asuvia henkilöitä kohdeltaisiin muihin vammansa vuoksi välttämättä palvelua tarvitseviin asiakkaisiin verrattuna

epäyhdenvertaisesti ja merkittävästi epäedullisemmin myöntämällä jatkossa heille tätäkin palvelua sosiaalihuoltolain mukaisena ja siten kalliimmilla, työn/palvelun osuutta sisältävillä maksuilla. Myös vamman vuoksi tarvittavan perhehoidon – kuten muidenkin vamman vuoksi välttämättä tarvittavien palveluiden – tulee olla kaikille vamman vuoksi välttämättä palveluita tarvitseville henkilöille yhdenvertaisesti normaalisuuseriaatteen mukaisesti maksutonta lukuun ottamatta asiakkaan asumisesta ja elämisestä vammasta riippumatta aiheutuvia tavanomaisia kustannuksia eli ylläpitoa, joten sovellettavan lakiehdotuksen pykälän tulee tässäkin tapauksessa olla 46 §.

Sitä, mitä perhehoitajan kulukorvauksella tulee maksaa, on mielestämme aiheellista jollain aikavälillä tarkentaa joko lakimuutoksella tai esimerkiksi kuntainfossa. Monet perhehoitajat ymmärtävät kulukorvauksen pienen palkkionsa jatkeeksi. Toiset taas maksavat sillä enemmän asukkaiden kuluja, kuten perhehoitolain ja sen esitöiden mukaan ymmärtääksemme esimerkiksi tavanomaisista harrastuksista ja terveydenhuoltomenoista aiheutuvien kulujen osalta on tarkoituskin.

Suhteessa aikuisten perhehoitoon, lapsen kodin ulkopuolella asumisesta ehdotuksen mukaan perittävissä olevat maksut ovat kohtuuttoman suuria.

Tukiliitto vaatii, että myös vammaisten henkilöiden vammaispalvelulain mukaisen perhehoidon osalta tulee ehdottomasti säätää 300 euron vähimmäiskäyttövarasta, jotta varmistetaan myös perhehoidossa asuvien ihmisten toimeentulo yhdenvertaisen osallisuuden mahdollistavalla tavalla.

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Ei vastauksia.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §. Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Ei vastauksia.

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Ei vastauksia.

5 luku. Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Se, että viimeisin julkaistu luonnosversio uudesta vammaispalvelulaista on toukokuulta 2017, vaikeuttaa merkittävästi tämän lakiehdotuksen kommentointia vammaisten ihmisten näkökulmasta. Vammaislakien uudistamisprosessin aikana on esimerkiksi väläytelty mahdollisuutta lievemmin vammaisten (esimerkiksi lievästi kehitysvammaisten) henkilöiden asumisen tuen palveluiden järjestämisestä jatkossa sosiaalihuoltolain nojalla. Jos vastoin vamman vuoksi välttämättömien palveluiden maksuttomuuden periaatetta esimerkiksi lievemmin kehitysvammaisia ihmisiä olisi uuden vammaispalvelulain tultua voimaan sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden piirissä niin, että heiltä perittäisiin sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista ehdotetun lain mukaan perittävässä olevia, toisen henkilön työn eli palvelun osuutta sisältäviä asiakasmaksuja, tilanne olisi Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä erittäin ongelmallinen ja näiden ihmisten kannalta täysin kohtuuton. Kyse on lähes aina hyvin vähävaraisista, takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa elävistä ihmisistä. Vaikka heidän vammansa olisi diagnosoitu lieväksi, se voi kuitenkin aiheuttaa välttämättömän tarpeen toisen ihmisen avulle ja tuelle, esimerkiksi tilanteissa, joihin ei voi ennalta valmistautua, tai uusissa ympäristöissä, lievästi kehitysvammaisen henkilön toimintakyky voi kadota täysin. Tällöin lähtökohtana tulee myös heidän palveluidensa osalta olla vamman vuoksi välttämättömien palveluiden, kuten toisen henkilön antaman avun ja tuen, maksuttomuus.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehälle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Ei vastauksia.

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehälle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto ei hyväksy työn osuuden jyvittämistä vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista perittäviin ylläpitomaksuihin. Tämä tulisi lisäämään nimenomaan vammaispalveluiden palveluasumisen asiakasmaksuja, mikä käy ilmi myös lakiesityksen vaikutuskohdasta. Ylläpitomaksuun esitetyt aineet, tarvikkeet ja tuki nähdäksemme eivät ole normaaleja elinkustannuksia. Vammaispalveluihin kuuluvan normaalisuusperiaatteen ja tavoitteen mukaisesti vammaisuuteen liittyvästä erityispalveluista ei voida periä maksua. Kyse on vammasta johtuvasta syystä tarvittavasta palvelun osuudesta ja siitä aiheutuvasta lisäkustannuksesta.

Lakiesityksessä viitattu positiivinen erityiskohtelu edellyttää toimenpiteitä, kuten vammaisten henkilöiden asumisen tuen palveluita, jotta vammaiset henkilöt asetetaan tosiasiallisesti yhdenvertaiseen asemaan muiden kanssa (perustuslaki 6 § ja yhdenvertaisuuslaki 9 §). Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on lisäksi varmistettava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Lakiesityksessä vedotaan oikeuskäytäntöön, joka ei ole vakiintunut ja on ajalta ennen YK:n vammaissopimuksen ratifiointia 10.6.2016. Useammassa kohdassa perusteluissa mainittu Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisu vuodelta 2002 eroaa suuresta osasta muita ylläpitoa koskevia tuomioistuinratkaisuja (ks. esimerkiksi Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 21.3.2005 antama ratkaisu nro 05/0142/4 (diaarinro 00969/04/6107) ja Kouvolan hallinto-oikeus 20.1.2006 antama ratkaisu nro 06/0033/1 (diaarinro 01109/04/6114) sekä valtaosa ennen KHO:n normaalisuusperiaatteen näkökulmasta ongelmallista linjaratkaisua KHO:204:186 annetuista ateriamaksuratkaisusta). Näissä punaisena lankana on vammasta aiheutuvien palveluiden maksuttomuus ja normaalisuusperiaate. Ylläpitomaksua on siis suhteellisen vakiintuneesti katsottu voitavan periä vain niistä asumisen ja elämisen kustannuksista, joita syntyy henkilön vammasta riippumatta, ja muu tulkinta olisikin sen vastaista, että vammasta johtuvien palveluiden on tarkoitus

olla maksuttomia. Myös vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen erityispalveluiden osalta ratkaisussa Hämeenlinnan HAO 29.5.2009, T09/0301/4, hallinto-oikeus katsoi, että kunta voi periä palveluasumiseen liittyvästä ateriapalvelusta asiakasmaksuna aterian raaka-ainekustannukset, mutta ei ruoan kuljettamisesta, esille laittamisesta tai valmistamisesta aiheutuneita kustannuksia. Kunta ei ollut eritellyt aterian valmistus- ja raaka-ainekustannuksia.

Lakiesityksen vammaisia henkilöitä koskevassa vaikutusarvioinnissa haetaan asiakasmaksutuottoja vammaisilta henkilöiltä arviolta 4 miljoonaa euroa, mikä on Tukiliiton mielestä esityksen perusteella arvioitu liian alhaiseksi. Vammaisten henkilöiden maksurasitus kasvaisi ehdotuksen vaikutuksesta merkittävästi enemmän. Yhtenä keskeisenä asiakasmaksutuottoja kasvattavana tekijänä perusteluissa mainitaan juuri tämä asiakasmaksulakimuutos, jonka mukaan ”vammaisilta henkilöiltä perittävistä ateriapalvelumaksuista ei tarvitsisi erottaa aterioiden valmistamiseen liittyvää palvelun osuutta eli aterioiden valmistamisesta, esillepanosta ja kuljetuksesta aiheutuvia kustannuksia”. Tukiliiton mielestä myös jatkossa palveluntuottajan tai maakunnan tulee eritellä nämä kustannukset. Lakiesityksessä vedottu vaikeus ei voi olla ihmisoikeusperusteinen syy jättää näitä kustannuksia erittelemättä. Kustannusten eritteleminen on aiemminkin ollut kehitysvammaisten asumispalveluiden osalta varsin hyvin ja helposti mahdollista. Jo valmiiksi hyvin vähävaraisilta ihmisiltä ei pidä periä osana asiakasmaksuja näitä kustannuksia sen vuoksi, että sillä hiukan helpotettaisiin palveluiden järjestäjän hallinnollista taakkaa, tai kasvatettaisiin asiakasmaksutuottoja.

Tukiliitto katsoo, että tämän pykälän osalta on lisäksi huomioitava se, että vammaisen henkilö pääsee hyvin harvoin vaikuttamaan siihen, missä hän asuu, koska vaihtoehtoja ei ole tarjolla. Hän on myös sidottu palveluntuottajan määrittelemään usein markkinahintoja kalliimpaan vuokraan. Ryhmämuotoinen asuminen tulee näin paljon tavanomaista asumista kalliimmaksi. Tämä on Tukiliiton mielestä suuri epäkohta, johon on syytä puuttua. Ehdotuksessa puhutaan asumisesta perittävästä kohtuullisesta maksusta, eli vuokrasopimuksen mukaisesta vuokrasta tai lyhytaikaisten asumispalveluiden maksusta. Vuokran ja muun asumisesta perittävän maksun kohtuullisuuden kriteereitä tulee avata laissa tai vähintään sen perusteluissa niin, ettei asunnon kuntoon, sijaintiin jne. nähden kohtuuttoman suuria vuokria tai muita asumisen maksuja ole enää mahdollista periä.

Perittäessä asiakasmaksuja lyhytaikaiseen huolenpitoon sisältyvästä ylläpidosta Tukiliitto edellyttää, että laissa tai perusteluissa selvennetään se, että maksua voidaan periä vain toteutuneilta täysiltä vuorokausilta. Mikäli maksut peritään tulo- ja lähtövuorokaudelta ja kaikilta vuorokausilta siinä välillä, maksut saattavat helposti nousta korkeiksi ja tosiasiaassa estää palvelun käytön.

Tukiliitto katsoo myös, että ainakin uutena palveluna vammaispalvelulakiin tulossa olevan valmennuksen ja tuen osalta on syytä avata perusteluissa tarkemmin sitä, mitä maksullista ylläpitoa niihin voisi mahdollisesti liittyä.

Tukiliitto katsoo lisäksi, että määritelmiin tulee lisätä osavuorokautisen ylläpidon käsite. Nyt siitä on asiakasmaksulakiehdotuksen perusteluiden eri kohdissa hiukan ristiriitaisia ilmauksia (”ei sisällä asumista” vs. ”alle vuorokauden kerrallaan kestävä”). Osavuorokautinen ylläpito on Tukiliiton näkemyksen mukaan perusteltua ja selkeää määritellä alle vuorokauden kerrallaan kestäväksi.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Ei vastauksia.

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto näkee erittäin suuria ongelmia vammaisen lapsen asumiseen liittyvässä maksuesityksessä.

Mielestämme on hyvin ristiriitaista, että vammaisen lapsi ja vanhemmat voivat saada kotiin täysin maksutta jopa ympärivuorokautista apua, mutta siinä tilanteessa, kun he joutuvat yleensä vastoin omaa tahtoaan "luopumaan lapsestaan" (käytännössä usein riittämättömien palveluiden vuoksi, sillä esimerkiksi myös yöaikaan tarvittavaa ulkopuolista apua on erittäin vaativahoitoisen lapsenkin osalta hyvin harvoin saatavissa), he joutuvatkin maksamaan jopa yli 1850 euroa kuukaudessa. Tämä on täysin kohtuuton maksu ja suhteettoman suuri ajatellen normaalilapsen elatusta. Esimerkiksi kaksilapsisessa perheessä pitäisi olla lasten elatukseen käytettävissä tämän laskelman mukaan yli 3700 euroa kuukaudessa.

Tilanne ei ole verrattavissa lastensuojelutilanteisiin, joissa käytännössä harvoin vanhemmat maksavat lapsensa elatuksesta ja toisaalta myös huoltajuus katkeaa. Silloin, kun on kyse vammaispalvelulain perusteella kodin ulkopuolelle muuttavasta lapsesta, huoltajuus säilyy vanhemmilla ja yhteydet pysyvät yleensä hyvinkin tiiviinä. Lapsi viettää usein viikonloput ja lomat vanhempien luona, jolloin häntä varten tarvitsee edelleen olla sopivat ja toimivat tilat ja välineet myös kotona. Vanhemmat maksavat edelleen yleensä myös lapsen vaatteet, lääkkeet, kuljetusomavastuut, harrastemenot ynnä muut tavanomaiset menot, jotka eivät normaalisti sisälly avohuollon asumispalveluihin (ja kehitysvammalaitoksissahan lasten ei tulisi enää vuoden 2020 jälkeen asua pitkäaikaisesti). Vaikka ajateltaisiin lapsen käyttävän hänelle jätettävän ehdotuksen mukaan 160-200 euron suuruisen käyttövaran näihin kustannuksiin, se hyvin harvoin riittäisi kaikkiin tarpeellisiin menoihin, eli vanhemmat käytännössä aina maksavat enemmän tai vähemmän näitä menoja myös lapsen muuton jälkeen. Samalla perhe menettää omaishoidon tuen ja lapsilisän. Sitä ennen hyvin yleisesti ainakin jompikumpi vanhemmista on joutunut luopumaan työstään tai vähintään vähentämään työntekoa, joten perheen taloudellinen tilanne on heikompi kuin se muuten olisi. Vanhemmille aiheutuu myös matkakuluja siitä, kun he käyvät lastaan katsomassa tai hakemassa häntä kotilomille. Suurin vanhemmilta säästyvä kuluerä ovat lapsen ateriat, jotka sitten tulevat huomattavasti kalliimmaksi, kun lapsi asuu kodin ulkopuolella.

Pykäläehdotuksesta nykyisessä muodossaan tulee myös se käsitys, että maakunta voisi vanhemmilta perittävän mahdollisesti hyvinkin suuren asiakasmaksun lisäksi periä lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta itselleen lapsen saamat tuet (esimerkiksi lapsilisän ja vammaistuen), hänelle jätettävää käyttövaraa lukuun ottamatta. Onko ehdotuksen tarkoitus tosiaan tämä? On Tukiliiton mielestä periaatteessa perusteltua, että lapsilisä ja mahdolliset muut tuet seuraavat lasta. Sen sijaan ylimääräisten maksujen periminen vanhemmilta ei ole oikein. On kohtuutonta edellyttää, että lapsi ikään kuin maksaisi vuokraa, kun hän joutuu muuttamaan pois lapsuudenkodistaan vammansa tai sairautensa vuoksi. Vanhempien elatusvelvollisuus täyttyy edellä mainitsemistamme kulueristä joka tapauksessa. Ehdotus johtaa siihen, että vammaisten lasten perheet, jotka ovat joutuneet vaikeaan tilanteeseen, jossa on harkittava (normaalisti siis puutteellisten vammais- ja muiden palveluiden vuoksi) lapsen siirtymistä kodin ulkopuolelle asumaan, ajetaan samassa yhteydessä helposti myös suureen taloudelliseen ahdinkoon.

Tällä hetkellä vain osa kunnista perii vammaisen lapsen kodin ulkopuolella asumisesta maksuja. Tämä tarkoittaisi monelle perheelle huomattavaa nousua maksuihin. Kyseessä on kuitenkin hyvin poikkeuksellinen ja aina perheelle tuskallinen tilanne. Siksi edellytämme, että esitystä muutetaan tämän pykälän osalta niin, että perheiden maksurasitus näissä hyvin vaikeissa tilanteissa säilyy nykyään vallitsevan käytännön mukaisesti kohtuullisena.

Lisäksi Tukiliitto toteaa, että kaiken kaikkiaan vammaisen lapsen kodin ulkopuolisen asumisen maksuista ehdotetut säännökset tuntuvat vaikeilta ymmärtää. Lapsen elatusta koskevat säännökset ovat jo sellaisenaan melko monimutkaisia. Jos ne vielä sekoitetaan tähän lainsäädäntöön, siitä tulee soveltajille entistä vaikeampaa.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä säännös ja erityisesti sen perustelut on kirjoitettu varsin hyvin, mikä ohjaa kuljetuspalveluissa omavastuun oikeasuhtaista määräytymistä. Lain tarkoituksena vastaava kohta on nostettu pykälätasolle siten, että maksua perittäessä on huolehdittava siitä, ettei itse asiakkaan oikeus kuljetuspalveluihin vaarannu perustuslain 19 §:n 3 momentin vastaisesti. Maksun perimisen tapa voidaan ilmaista myös siten, että lakiin lisätään ajankohta maksuhetkellä, joka viittaa omavastuun maksamiseen kulkuneuvossa kuljetuspalvelusuorituksen päättyessä.

Ainakin lain perusteluissa olisi Tukiliiton mielestä aiheellista todeta myös se, ettei esimerkiksi kuljetuspalvelutaksin tilaamisesta saa aiheutua asiakkaalle mitään ylimääräisiä kustannuksia, sillä esimerkiksi lisämaksullisia tilausnumeroita yritetään edelleen silloin tällöin ottaa käyttöön.

Jos liikkumisen tuen/kuljetuspalvelumatkoja ketjutetaan (esim. taksi, juna, taksi), on syytä todeta se, että matkasta voi periä vain yhden omavastuun.

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §.

Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että lakiin tai perusteluihin tulee selvyiden vuoksi todeta se, ettei tämä pykälä sovellu vammaispalvelulain mukaisesti järjestettäviin pykälässä mainittuihin palveluihin liittyviin keskeytyksiin. Vammaispalveluiden osalta asiakas maksaa lain 46 §:n perusteella vain sellaisista palveluista ja asioista, joita hän tosiasiallisesti käyttää. Ylläpitomaksun periminen ennalta ilmoitetun tai pakottavan syyn vuoksi tapahtuvan poissaolon ajalta olisi ristiriidassa mainitun pykälän perusteluiden kanssa. Tukiliitto katsoo, että myöskään sosiaalihuoltolain mukaisissa tässä pykälässä tarkoitetuissa palveluissa ei yleensä ole kohtuullista, jos asiakas maksaa palveluista ajalta, jonka osalta hän on hyvissä ajoin etukäteen ilmoittanut poissaolosta.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliiton mielestä asiakkaan oikeussuojan takeista ei ole tässä pykälässä huolehdittu vastaavalla tavalla kuin asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeissa lainkohdissa. Säännöksestä puuttuu esimerkiksi asiakkaan oikeus tulla kuulluksi. Pykälää tulee korjata siten, että asiakkaan ilmeinen huolimattomuus ei ole itsenäinen oikeusperusta vierittää kustannuksia asiakkaan maksettavaksi. Pykälään tulee lisätä sana ja seuraavasti: ”apuväline on vahingoittunut tai hävinnyt asiakkaan käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn ja ilmeisen huolimattomuuden vuoksi (...)”. Laissa pitäisi ottaa huomioon, onko kyse perustason apuvälineestä vai erikoissairaanhoidon apuvälineestä. Oikeudellisesti tilanne on aivan eri, jos leikkauksesta toipunut muuten perusterve henkilö jättää palauttamatta hinnaltaan varsin halvat kyynärsauvat kuin, että henkilöltä perittäisiin välttämättömänä liikkumisen kannalta pidettävän vahingoittuneen sähköpyörätuolin hinta, joka on tuhansia euroja.

Tukiliitto katsoo, että pykälän perusteluteksti ei kuvaa oikealla tavalla apuvälinepalveluita. Säännös ei ota huomioon yksilöllisesti valmistettuja henkilökohtaiseen käyttöön luovutettavia apuvälineitä, joita ei tarvitse palauttaa niiden henkilökohtaisen ominaisuuksien vuoksi. Säännöksen perusteluissa ei eritellä riittävän tarkasti, mikä on apuvälineen normaalia käytössä kulumista ja milloin kyseessä on asiakkaan vastuulla oleva apuvälineen vahingoittuminen.

Tukiliiton näkemyksen mukaan pykälän soveltamisalaa tulee myös laajentaa siten, että tämä kohtuullisuusarviointi vahingoittuneen apuvälineen kustannusten perimisen osalta koskee kaikkia vammaisia henkilöitä, niin alaikäisiä kuin täysi-ikäisiä henkilöitä. Syyt apuvälineen katoamiseen tai rikkoutumiseen pitää selvittää tarkasti. Sähköpyörätuolin vahingoittumisesta voi olla apuvälineen käyttäjän sijasta myös toinen henkilö vastuussa, kuten esimerkiksi henkilökohtainen avustaja. Vammainen henkilö voi olla täysin riippuvainen toisen antamasta avusta. Siksi ilmeisen huolimattomuuden sijaan laissa voi vaatia pikemminkin tahallisuutta tietynlaisena syyllisyyden astetta osoittavana subjektiivisena tekijänä. Apuvälineen katoamisen tai rikkoutumisen tilanteissa tulee antaa painoarvoa sille, jos on kyse vammaisesta lapsesta tai aikuisesta vammaisesta henkilöstä, jonka vammaisuus (esimerkiksi kehitysvamma) on jollakin tapaa vaikuttanut apuvälineen katoamiseen tai rikkoutumiseen. Siksi tämä tilanne pitää kirjata lain perusteluihin ohjaamaan lainsoveltajan työtä.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet

Ei vastauksia.

58. 55 §. Viivästyskorkeus/55 §. Dröjsmålsränta

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että ehdotetut 55 § viivästyskorkeus ja 56 § maksujen ulosotosta ovat ristiriidassa keskenään. Lakiesityksessä toisaalta hyväksytään yksityisen perintätoimiston käyttö julkisen saatavan perinnässä: ”maakunta voi perintälain mukaan siirtää asiakasmaksusaatavansa toimeksisaajan, esimerkiksi perimistöimiston, perittäväksi”. Toisaalta lakiesityksessä pyritään rajoittamaan yksityisen perintätoimiston käyttöä 56 §:n kohdassa, jossa puolestaan viitataan verotäytäntöönpanolain 5 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan perintätoiminnan harjoittaja ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa. Tukiliiton mielestä maksusaatavien perimisen tapa ei voi johtaa siihen, että tämän lain tarkoituksen ja perustuslain 19 §:n 3 momentin vastaisesti vammaisesta henkilöstä tulee pysyvästi toimeentulotuen asiakas eikä hän saa tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalv palveluja.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto edellyttää, että lakiin on kirjattava esitystä velvoittavammin verotäytäntöönpanolain 5 §:n 2 momentista ilmi käyvä perimistapa, jonka mukaan perintätoiminnan harjoittaja tai muu toimeksisaaja ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa. Selkeyden vuoksi yksityisen perintätoimiston käyttäminen tulee laissa kieltää julkisen saatavan, kuten tämän lain mukaisten asiakasmaksujen perinnässä.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Ei vastauksia.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto esittää, että asiakasmaksuja ei saa indeksimuutoksen vuoksi korottaa, jos eläkkeitä ja muita etuuksia ei koroteta tai ole korotettu ehdotetun kahden vuoden aikana indeksimuutosta vastaavasti. Muuten vähävaraisten palvelunkäyttäjien asema heikkenee entisestään.

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että lainsäädäntöön (käytännössä tuomioistuinmaksulakiin) tulee tehdä tarvittavat muutokset, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevista muutoksenhauista ei peritä asiakkailta ja potilailta oikeudenkäyntimaksuja. Tällä hetkellä nämä maksut usein käytännössä estävät vähävaraisia ihmisiä puolustamasta oikeuksiaan ja hakemasta muutosta lainvastaisesti määrättyiksi katsomiinsa asiakasmaksuihin.

63. 60 §. Palvelutuotannon seurantapalvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Vastaajien määrä: 1

- Koska kyselyn lopussa ei ole mitään avointa kommentointikenttää, lisäämme tähän kohtaan Kehitysvammaisten Tukiliiton keskeisten näkemysten koonnin:

Kehitysvammaiset henkilöt ovat yleensä koko aikuiselämänsä hyvin vähävaraisia, ison osan heistä eläessä pitkäaikaisesti EU:n määrittelemän köyhyysrajan (Suomessa yksin asuvan henkilön osalta vuonna 2017 1185 e/kk) alapuolella. Myös perheiden taloudellista tilannetta heikentää yleensä merkittävästi se, jos perheessä on yksi tai useampia vammaisia lapsia, joiden tarpeisiin vastaaminen rajoittaa vanhempien työssäkäynti- ja ansaintamahdollisuuksia sekä aiheuttaa erilaisia ylimääräisiä kustannuksia.

Vaikka asiakasmaksulakiehdotuksessa mennään monessa suhteessa hyvään ja aiempaa yhdenvertaisempaan suuntaan, vammaisten henkilöiden osalta ehdotuksessa on vielä paljon korjattavaa. Keskeistä olisi nähdä vammaiset henkilöt ja vammaisten lasten perheet erityisen haavoittuvassa asemassa olevina henkilöinä, joiden taloudellista tilannetta ei tulisi asiakasmaksulain uudistuksella nykytilanteeseen verrattuna ainakaan heikentää, vaan pikemminkin päinvastoin. Voimassaolevan asiakasmaksulain säätämisen jälkeen Suomi on muun muassa ratifioinut YK:n vammaissopimuksen, joka edellyttää valtiolta aktiivista toimintaa sen eteen, että vammaiset henkilöt voivat elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisina yhteiskunnan jäseninä. Riittämätön toimeentulo estää yhdenvertaisen osallisuuden toteutumista.

Kehitysvammaisten Tukiliitto pitää seuraavia asioita suurimpina korjaamista vaativina puutteina lakiehdotuksessa:

-Maksulliseen ylläpitoon voisi ehdotuksen perusteella ilmeisesti sisällyttää työn/palvelun osuutta (esimerkiksi ruoan valmistus-, säilytys- ja kuljetuskustannuksia sekä siivous- ja pyykinpesupalvelun kustannuksia), vaikka vammaispalveluiden osalta lähtökohtana tulee normaalisuusperiaatteen mukaisesti olla vamman vuoksi tarvittujen palveluiden eli toisten henkilöiden avun ja tuen maksuttomuus, kuten esityksessäkin on kuitenkin useassa kohdin todettu. Ylläpidon määritelmää ehdotuksen 3 §:ssä sekä 46 §:n perusteluita tulee muuttaa sellaisiksi, että ne ovat tämän periaatteen mukaisia ja estävät maksun perimisen työn/palvelun osuudesta silloin.

-Vähimmäiskäyttövarasääntely tulee ehdottomasti ulottaa myös vammaispalvelulain perusteella järjestettäviin asumisen tuen palveluihin. Näiden palveluiden lähinnä takuueläkkeen varassa eläville asiakkaille jää mm. palveluasumisen ylisuurten vuokrien ja kohonneiden, aterioiden osalta monesti myös työn/palvelun osuutta (normaalisuusperiaatteen vastaisesti) sisältävien ylläpitomaksujen vuoksi tällä hetkellä usein aivan liian pienet käyttövarat turvaamaan heille edes välttämätöntä perustoimeentuloa, saati yhdenvertaista osallisuutta yhteiskunnassa. Minimikäyttövaran tulee olla suurempi kuin viimesijaiseksi ja väliaikaiseksi toimeentulon turvaksi tarkoitetun toimeentulotuen perusosa ruoan osuudella vähennettynä. Tukiliitto ehdottaa minimikäyttövaraksi 300 euroa.

-Kun vammaisen lapsi ei enää – usein perheelle pääsääntöisesti maksuttomien vammaispalveluiden puutteellisuuden vuoksi – pysty asumaan kotona, on Tukiliiton mielestä todella kohtuutonta, jos tähän hyvin vaikeaan ja perheelle yleensä vakavan kriisitilanteen muodostavaan ratkaisuun joutuminen romuttaa samalla perheen talouden. Kun perheen yhteys vammaiseen lapseen normaalisti säilyy muutosta huolimatta hyvin

tiivinä ja vanhemmat huolehtivat monista vammaisesta lapsesta aiheutuvista kuluista myös muuton jälkeen, niin ei ole perusteltua rinnastaa vanhemmilta tilanteessa perittävässä olevia asiakasmaksuja elatusmaksuihin ja niiden määrätymisen perusteisiin. Lapsen omien etuuksien periminen näiden asumiskustannusten kattamiseksi on sen sijaan perusteltua. Tällä hetkellä osa kunnista vain perii nämä etuudet määräämättä vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta muuta asiakasmaksua, ja niissäkin tilanteissa, joissa asiakasmaksuja on määrätty, ne ovat kokemuksemme perusteella olleet merkittävästi ehdotetun lain mahdollistamia maksuja pienempiä. Tukiliitto kannattaa, että ainakin pääsääntönä olisi jatkossakin vain lapsen omien tulojen periminen näiden palveluiden kustannusten kattamiseksi.

Tukiliitto toteaa lopuksi, että ehdotuksen arviointia ja kommentointia vammaisten henkilöiden näkökulmasta on vaikeuttanut huomattavasti se, että lausujilla ei ole ollut käytössä ajantasaista luonnosta uudeksi vammaispalvelulaiksi. Tukiliitto katsoo, että kaikkien vammasta johtuvien välttämättömien palveluiden tulee vammaislainsäädännön yleisen periaatteen mukaisesti olla vammaiselle henkilölle maksuttomia. Jos vamman vuoksi välttämättömiä palveluita järjestettäisiin jatkossa joltain osin sosiaalihuoltolain perusteella, tämä periaate edellyttää, ettei niistä silloinkaan peritä maksua. Tämä tulee todeta selkeästi niin tätä uutta asiakasmaksulakia kuin uudistettavaa vammaispalvelulakia viimeisteltäessä, samoin kuin ohjeistaa riittävästi niiden toimeenpanovaiheessa.

Lisätietoa: tanja.salisma@tukiliitto.fi, 050 3160 663

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotuksen mukaan hengityshalvauspotilaiden erityisasema poistettaisiin lainsäädännöstä kahden vuoden siirtymäajan jälkeen. Jatkossa maksut määräytyisivät samoin periaattein kuin muiden henkilöiden, jolloin pääsääntöisesti vammaispalveluna myönnetyt palvelut olisivat edelleen maksuttomia, mutta tavanomaisista elämän kustannuksista voitaisiin periä maksut. Siirtymäajaksi esitetään kaksi vuotta. Kehitysvammaisten Tukiliitto katsoo, että asiakasmaksulainsäädännön tulee tukea tavoitetta, että hengityslaitetta käyttävä pystyy elämään itsenäisesti ja turvallisesti elämänsä kodissaan ja kodin ulkopuolella. Muutos ei saa johtaa siihen, että hengityshalvauspotilaat joutuvat siirtymään pitkäaikaiseen laitoshoittoon. Tukiliitto esittää siirtymäajaksi neljä vuotta. Siirtymäajan puitteissa tulisi arvioida palvelukokonaisuuden muutoksen vaikutukset hengityshalvauspotilaiden elämään. Näin voidaan taata erittäin hauraassa asemassa olevien ihmisten palveluiden toimivuus ja siirtymäajan turvallisuus sote-uudistuksen keskellä.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande